

REGULARIZAREA CERERII DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ ELEMENT PRINCIPAL AL ACCESULUI LIBER LA JUSTIȚIE

VLAD DAN OANEA*

Abstract

A new institution regulated by the Code of Civil Procedure is represented by the rules aimed at regulating the application law suit, subject to the provisions of Article 200 Civil Procedure Code.

The issue called into question is of a great interest especially in terms of unconstitutionality raised by the litigants in that the provisions of Art. 200 Civil Procedure Code violates Art. 21 on access to justice in the Constitution.

Keywords: civil law, civil procedure, access to justice, human rights, fair trial

Résumé

Une nouvelle institution régie par le Code de procédure civile est la réglementation visant à réguler la demande d'assignation, sous réserve des dispositions de l'article 200 du Code de procédure civile.

Les questions soulevées sont d'un intérêt fort en particulier en termes d'inconstitutionnalité soulevée par les parties en litige en ce que les dispositions de l'art. 200 du Code de procédure civile viole l'art. 21 sur l'accès à la justice dans la Constitution.

Mots-clés: droit civil, procédure civile, l'accès à la justice, droits de l'homme, procès équitable

Noul cod de procedură civilă (C.pr.civ) a intrat în vigoare la data de 15 februarie 2013, producându-și efectele de aproximativ un an și jumătate, astfel încât noile instituții reglementate de către acesta pot fi supuse unei analize atât din punct de vedere teoretic, cât și sub aspectul managementului judiciar și politicilor judiciare ale statului român.

O noutate este reprezentată de reglementările ce vizează regularizarea cererii de chemare în judecată, reglementată de dispozițiile art. 200 C.pr.civ., supuse analizei celor mai importanți autori, mai ales prin prisma excepțiilor de neconstituționalitate ridicate de către justițiabili, în sensul că dispozițiile art. 200 C.pr.civ încalcă dreptul accesului liber la justiție.

Accesul la justiție este un drept fundamental al omului, considerat ca fiind de generația I, reglementat sub diferite forme în convenții și tratate internaționale: Declarația Universală a drepturilor omului, 1948 (art. 8¹), Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 1966² (art. 14), Convenția

europenească a drepturilor omului³ (art. 6 teza I), Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, 2000.

Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, adoptat și deschis spre semnare de Adunarea generală a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966, a intrat în vigoare, în conformitate cu prevederile art. 49, la 23 martie 1976, pentru toate dispozițiile, cu excepția celor de la art. 41, iar, la 28 martie același an, și pentru dispozițiile acestuia⁴.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului, elaborată de Consiliul Europei, semnată la 4 noiembrie 1950 la Roma, a intrat în vigoare la data de 3 septembrie 1953, fiind ratificată de cvasi-totalitatea statelor membre ale Consiliului Europei⁵. Convenția nu proclamă în termeni imperativi dreptul de acces la instanță sau accesul liber la justiție, dar acest drept este circumscris dreptului fiecăruia la un proces echitabil cuprins în dispozițiile art. 6.

Dacă orice persoană are garantat dreptul la judecarea efectivă și echitabilă a unei încălcări a

* Cercetător științific.

¹ „orice persoană are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanțelor juridice naționale competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce-i sunt recunoscute prin constituție sau lege”.

² A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Emil Marinache, Rodica Șerbănescu coord, *Principalele instrumente internaționale privind drepturile omului la care România este parte, vol. I – Instrumente universale*, IRDO, București, 2007, p. 30.

³ A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Emil Marinache, Rodica Șerbănescu coord, *Principalele instrumente internaționale privind drepturile omului la care România este parte, vol. II – Instrumente regionale*, IRDO, București, 2007, p. 58.

⁴ România a ratificat Pactul la 31 octombrie 1974 prin Decretul nr. 212, publicat în „Buletinul Oficial al României”, partea I, nr. 146 din 20 noiembrie 1974.

⁵ România a ratificat Convenția Europeană a Drepturilor Omului la data de 20 iunie 1994.

unui drept sau obligații civile sau interes de către o instanță independentă și imparțială, intrinsec are garantat și accesul liber la justiție.

Liberul acces la justiție conferă dreptul persoanei de a investi instanța de judecată cu soluționarea cererii de chemare în judecată prin analizarea realmente a acesteia.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a sancționat regulile procedurale care împiedică persoana, subiectul de drept, să promoveze o cerere de chemare în judecată ce urmează a fi soluționată de către instanțele judecătorești.

Pe plan intern, accesul la justiție este un principiu constituțional, prevăzut de art. 21⁶ din Constituția României, fiind văzut nu numai ca un drept fundamental al oricărui cetățean al statului român ci ca un „principiu immanent sistemului de garanții al drepturilor și libertăților”⁷.

Accesul la justiție este un drept fundamental, ce nu poate fi îngrădit, dar care poate fi exercitat condiționat, prin prisma existenței condiționărilor legale, limitativ și imperativ prevăzute de lege.

Legislația noastră prevede o serie de astfel de condiții ce trebuie respectate de către cel ce se adresează justiției, cum ar fi procedurile prealabile prevăzute de Codul de Procedură Civilă în cazul cererilor cu valoare redusă sau a ordonanțelor de plată, plata anticipată a taxei de timbru, sau de unele legi speciale, exemplificând aici, medierea, până la admiterea excepției de neconstituționalitate cu privire la dispozițiile art. 2 alin. 1 din Legea 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator prin Decizia nr. 266/2014 pronunțată de Curtea Constituțională.

Cererea de chemare în judecată, ca orice cerere adresată instanței de judecată, trebuie formulată în scris, așa cum dispune art. 148 alin. 1, teza I C.pr.civ., și trebuie, potrivit dispozițiilor art.194, să cuprindă în mod

⁶ (1) Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi exercitarea acestui drept.

(3) Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

(4) Jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative și gratuite.

⁷ A se vedea Ion Deleanu, *Instituții și proceduri constituționale – în dreptul român și în dreptul comparat*, C.H.Beck, București, 2006.

obligatoriu, esențiale:

- numele și prenumele, domiciliul sau reședința părților, pentru persoanele juridice, denumirea și sediul lor;

- obiectul cererii de chemare în judecată și valoarea lui, după aprecierea reclamantului în cazul în care obiectul cererii este evaluabil în bani. În cazul în care cererea de chemare în judecată are ca obiect vreun imobil, atunci se va menționa adresa imobilului, în lipsa acesteia se vor menționa vecinătățile, numărul de carte funciară și numărul cadastral sau topografic, atașându-se un extras de carte funciară, dacă este intabulat, iar în caz contrar certificat emis de cartea funciară că acesta nu este înscris în cartea funciară;

- motivarea în fapt și motivarea în drept;
- indicarea dovezilor ce urmează a fi solicitate instanței spre administrare, în susținerea fiecărui capăt de cerere;

- semnătura.

Cererea de chemare în judecată va conține în mod opțional, neesențiale:

- codul numeric personal al reclamantului și pârâtului, persoane fizice;

- numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice;

- contul bancar al reclamantului și pârâtului persoană fizică;

- domiciliul unde urmează să-i fie comunicate actele de procedură reclamantului, în situația în care acesta locuiește în străinătate;

- numele, prenumele și calitatea celui care reprezintă partea în proces, iar în cazul în care acesta este avocat și sediul profesional.

Aceste elemente ale cererii de chemare în judecată au fost clasificate în doctrină⁸ în elemente esențiale și neesențiale, în funcție de consecința lipsei acestora din cererea de chemare în judecată.

Sancțiunea pentru lipsa elementelor obligatorii ale cererii de chemare în judecată este nulitatea condiționată de existența unei vătămări care este prezumată, cu excepția elementelor prevăzute de art. 194 C.pr.civ. pentru care sancțiunea este decăderea.

Lipsa elementelor opționale este sancționată cu nulitate condiționată de existența unei vătămări ce trebuie dovedită de către pârât.

⁸A se vedea Mihaela Tăbărcă, *Drept procesual civil*, Editua Universul Juridic, București, 2013, pp. 41-45.

Nulitatea este absolută având în vedere că interesul ocrotit este un interes public, asupra căruia nu insistăm în lucrarea de față, o posibilă argumentație găsim-o în deciziile Curții Constituționale care privesc excepțiile de neconstituționalitate ale dispozițiilor art. 200 C.pr.civ.

Completul de judecată căruia i-a fost repartizată cererea de chemare în judecată, potrivit dispozițiilor art. 200 C.pr.civ., „...verifică, de îndată, dacă cererea de chemare în judecată îndeplinește cerințele prevăzute la art. 194-197”, începând astfel un gen de procedură specială, integrată procedurii generale⁹, care are ca obiect incidente procedurale care sunt prelabile stabilirii primului termen de judecată, nefiind o procedură prelabilă procesului civil întrucât aceasta este ulterioară momentului investirii instanței de judecată, efectele cererii producându-se deja, art. 192 alin. 2 C.pr.civ dispunând că „procesul începe prin înregistrarea cererii de chemare în judecată”

Soluționarea acestei „proceduri prelabile” prin pronunțarea de către instanța de judecată a unei încheieri definitive de anulare a cererii, reprezintă o modalitate de soluționare a procesului civil.

Instanța de judecată are obligația de a-i comunica reclamantului lipsurile cererii de chemare în judecată precum și a celorlalte cerințe, reclamantul având la dispoziție un termen de 10 zile de a se conforma.

Instanța de judecată are obligația ca în cazul în care reclamantul s-a conformat celor solicitate să comunice cererea de chemare în judecată părâtului în vederea formulării întâmpinării.

În caz contrar, constatând că reclamantul nu s-a conformat necompletând lipsurile, în funcție

de elementele lipsă, obligatorii și esențiale, instanța dispune prin încheiere dată în camera de consiliu, anularea cererii.

Prevederile art. 200 alin. (1) și (2) C.pr.civ, trebuie valorificate, *stricto sensu*, adică în sensul în care vizează numai acele neregularități de formă și de fond ale cererii de chemare în judecată care pot atrage „nulitatea” acesteia, nu însă și acele regularități care pot atrage „decăderea” sau o altă sancțiune procedurală prevăzută de lege¹⁰

Împotriva încheierii de anulare se poate formula cerere de examinare, în termen de 15 zile, care va fi judecată în camera de consiliu, cu citarea părților, de către un alt complet de judecată de la aceeași instanță. Instanța soluționează cererea printr-o încheiere definitivă și în cazul admiterii cererii de reexaminare retrimite cauza completului ce a fost inițial investit cu judecarea cererii de chemare în judecată.

Toată această procedură, indiferent cum o denumim, a născut puncte de vedere diverse, unii practicieni considerând că prevederile art. 200 C.pr.civ sunt neconstituționale, unii doctrinari considerând că aceste dispoziții „sacrifică” două principii fundamentale, și anume contradictorialitatea și dreptul la apărare¹¹.

Punctele de vedere privind neconstituționalitatea, dispozițiilor art. 200 C.p.civ, au fost materializate prin ridicarea unor excepții de neconstituționalitate a acestor dispoziții, fiind investită instanța de contencios constituțional, Curtea Constituțională.

Motivele care au fost invocate privesc încălcarea art. 21 din Constituția României care garantează liberul acces la justiție și art. 53 din Constituția României privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți.

⁹ A se vedea Ion Deleanu, *Regularizarea cererii de chemare în judecată*, „Dreptul” nr. 1/2014, București, p. 16.

¹⁰ Ibidem p. 23.

¹¹ A se vedea Liviu Alexandru Viorel, Georgeana Viorel, *Noul Cod de procedură civilă, vol. 1, Fundamentele, art. 1-248, comentarii și explicații*, C.H.Beck, București, 2013, p. 508.